

Vastaanottaja
 Maa- ja metsätalousministeriö MMM
 Kirjaamo
 PL 30
 00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö: Sinisen biotalouden tutkimus- ja osaamisagenda

Luonnonvarakeskuksen lausunto Sinisen biotalouden tutkimus- ja osaamisagendaan

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Out of the Blue – Sinisen biotalouden osaamis- ja tutkimusagendasta. Luonnonvarakeskus toteaa agendan olevan pääpiirteissään hyvä, selkeä ja monipuolinen. Alla tarkemmat kommentit pyydettyihin viiteen kohtaan.

1. Motivaatio, tavoitteet ja määrittelyt: Ovatko tavoitteet selkeät? Määritelläänkö sininen biotalous selkeästi?

Asetetut tavoitteet ovat selkeitä.

Sinisen biotalouden määritelmä oli kansallisessa sinisen biotalouden kehittämissuunnitelmassa muotoiltu seuraavasti: ”Sinisellä biotaloudella tarkoitetaan uusiutuvien vesiluonnonvarojen kestävään käyttöön ja siihen liittyvään osaamiseen perustuvaa liiketoimintaa. Vesien hyvä tila on sinisen biotalouden perusta. Sen saavuttaminen ja ylläpitäminen tukee sinisen biotalouden tuotteiden ja palveluiden kehittymistä ja markkinointia.” Tämä oli parempi kuin tässä agendassa esitetty määritelmä, joka on kyllä ansiokkaan lyhyt ja ytimekäs. Näemme, että vesiympäristön hyvän tilan voisi selkeämmin nostaa yhdeksi keskeiseksi lähtövaatimukseksi ja edellytykseksi biotaloudelle.

2. Visio 2025: Onko visio riittävän kunnianhimoinen?

Kyllä, Luonnonvarakeskuksella ei ole huomautettavaa.

3. Painopisteet tutkimukselle ja osaamiselle kestäväen kehityksen näkökulmasta: Mitkä esitetyistä monista painopisteistä ovat liiketoiminnan kehittämisen kannalta kaikkein tärkeimmät ja potentiaalisimmat? Puuttuuko jotakin oleellista?

On hyvä, että osaamisagenda on kytketty YK:n kestäväen käytön kokonaisuuteen. Siten esityksen runko on oikein toimiva. Painopiste **Kestävä ruoantuotanto** on hyvin muotoiltu muuten, mutta levän taloudellisesti kannattavalle, laajamittaiselle kasvatukselle ei välttämättä ole edellytyksiä Suomen karuissa ja pohjoisissa luonnonolosuhteissa, ellei esim. ravinteiden poistolle luonnonvesistä lasketa merkittävää arvoa. Periaatteessa mahdollisuuksia voisi olla korkeaan lisäarvoon tähtäävässä leväntuotannossa. Painopiste **Edullista ja puhdasta energiaa** on muuten hyvä, mutta aaltoenergia ei välttämättä ole realistinen meri-energian tuottomuoto Suomen olosuhteissa, joissa vuorovesivaihtelu puuttuu. Kalan- ja levänkasvatus

tuulivoimapuistojen yhteyteen on hyvä tavoite, mutta se ei liene realistinen seuraavan 1-4 vuoden aikana. Sen voisi siirtää pitkän aikavälin tavoitteeksi. Tuotannolliset symbioosit ja vesivoiman ekologisen kestävyuden parantaminen todetaan hyväksi ja realistisiksi tavoitteiksi. Painopiste **Terve ja monimuotoinen vesiympäristö** on kokonaisuudessaan oikein hyvä. **Terveys ja hyvinvointi** –painopisteessä nähdään vesistöjen matkailu- ja virkistyskäytön tavoitteet ja mahdollisuudet ansioituneiksi.

4. Painopisteet sinisen biotalouden liiketoiminnan kasvun edellytyksistä: Mitkä esitetyistä toimenpiteistä ovat kaikkein tärkeimmät? Puuttuuko jotakin oleellista?

Luonnonvarakeskus näkee **Kestävästi hyödynnettävät vesiekosysteemit** - toimenpiteen erittäin tärkeänä, sillä jos vesiekosysteemien ekologinen tila ei ole hyvä, ei ole resursseja mitä hyödyntää. Hallinnonalat ylittävä yhteistyö on tarpeen vesialueiden käytön hoidossa ja suunnittelussa. Toimenpide **Uudet ja kääntein tekevät innovaatiot** on erittäin tärkeä, sillä innovaatioita ja kehitystyötä tarvitaan ennen kuin toimivia lisäarvotuotteita on kehitetty. Toimenpiteessä **Strategiset kumppanuudet** osaamisen keskittymät ovat välttämättömiä viennin edistämiseksi. Sen sijaan toimenpide **Asiakassuuntautunut arvonluonti** jäi käsitteelliselle tasolle ja se ei auennut lukijalle kovin helpolla. Vuoropuhelu sinällään on hyvä ja tarvittava asia, mutta toimenpide hyötyisi konkreettisemmista toimenpide-ehdotuksista. Samoin **Fiksu hallinto** – toimenpide ei pääse erottumaan edukseen muista toimenpiteistä. Päätöksenteon tarve perustua tutkittuun tietoon on todettu peruslähtökohtana, mutta toimenpiteissä voisi selvemmin korostaa päätöksentekoa tukevan tutkimuksen järjestämistä. Tietokantojen julkisuus ja julkisten tietokantojen kehittämiseen panostaminen on kuitenkin hyvä tavoite. Samaan yhteyteen voisi lisätä myös sinisen biotalouden edistämiseksi tarvittavan tilastoinnin kehittämistarpeen, joka on tunnistettu esim. Valtioneuvoston kanslian selvitys- ja tutkimustoiminnan (VN-TEAS) vastikään päättyneessä hankkeessa ”Uudet keinot metsä- ja vesialueiden kestävä virkistys- ja matkailukäytön kehittämiseksi ja turvaamiseksi (VirKein)”. Luonnonvarakeskus toivoisi näkevän enemmän sinisen biotalouden jalkauttamista opetukseen ja koulutukseen, jo päiväkotit- ja koulutasolta alkaen. Yrittäjiä ei löydy, jos alaa ei mielletä tutuksi.

5. Agendan toimeenpano, päivitys ja vuoropuhelun varmistaminen: Onko esitetty toimintamalli riittävä? Miten toimintamallia voisi parantaa? Mitä ryhmiä ja organisaatioita pitäisi olla mukana?

Agendan toimeenpanon vastuutahona Sinisen biotalouden ohjausryhmä on luonteva vaihtoehto. Agenda pyrkii kehittämään asioita tavoitteellisessa vuoropuhelussa, jotta alalle saataisiin lisää innovatiivisia osajia. Tämä on erinomainen tavoite. Pitäisi pyrkiä entistä aktiivisemmin tunnistamaan tulevaisuuden osaamistarve mm. yritysmaailmassa, ja etsiä keinoja riittävän osaamispohjan varmistamiseksi. Tämä voisi edetä kahdella tavalla. Ensinnäkin koululaiset, opiskelijat ym. nuoret tulisi saada mukaan sinisen biotalouden kentälle, ja se vaatii aktiivista innostamista. Toiseksi yritykset tulisi saada selkeämmin mukaan vuoropuheluun. Vesifoorumi ja MiniMatka-työryhmä kokoavat vesitekniikan ja matkailun yrityksiä, mutta kalastajien ja vesiviljely-yritysten etujärjestöt voitaisiin selkeämmin ja suoraan haastaa yhteistyöhön. Etujärjestöt osallistuvat agendan edistämiseen innovaatio-ohjelmien ja kalatalouden kehittämistyöryhmien kautta, mutta se ei ehkä vielä riitä. Sinisen biotalouden koordinaattorin nimeäminen voi olla hyvä idea, jos se vetäisi saman pöydän ääreen hajallaan

16.4.2018

1041/00 04 05/2018

olevan etujärjestökentän ja kartoittaisi esim. tulevaisuuden osaamistarvetta ja kommunikoisi sitä päättäjille.

Eeva-Liisa Ryhänen

Yksikön johtaja

Ei liitteitä

Jakelu: MMM kirjaamo